

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเป็นชาวพุทธนะ ชาวพุทธอยากให้ศาสนาสอนให้เรามั่นคง ให้เรามั่นคงในสังขาร เริ่มต้นเขาจะไม่รู้หรือทำอะไรเป็นบุญหรือเป็นบาป เขาไม่เข้าใจของเขา เขาก็แสวงหาบุญกันทุกคน แต่บุญของใครล่ะ มันเริ่มตั้งแต่เด็กๆ การทำบุญของเขา บุญของโลก ให้ทานโดยอามิส

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานเห็นไหม คนมาถวายทานกัน มหาศาลเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “อานนท์ เธอบอกเขานะ ว่านั่นเป็นอามิสบูชา เราปฏิบัติบูชากันเถิด ขอให้ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” แต่ถ้าคนจะปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเอาอะไรปฏิบัติล่ะ

เวลาปฏิบัติ เราก็ได้แต่ใช้ร่างกาย เดินจงกรม นั่งสมาธินี้ใช้ร่างกายทั้งนั้น แต่จริงๆ แล้วมันต้องปฏิบัติที่ใจนะ จิตตภาวนา ภาวนาเอาจิต เอาความรู้สึกอันนั้น ที่นี้ความรู้สึกอันนั้นมันละเอียดอ่อนมาก พอละเอียดอ่อนมากมันก็ต้องเริ่มมาจากทานเห็นไหม

พอเริ่มจากทาน คนเริ่มแค่สละทาน แสวงหาบุญกัน ก็ยังแสวงหาไม่ถูก จนเป็นเรื่องโลก เราไปดูโลกแล้วเราขำนะ เดียวนี้เขาทำบุญกันเขามีการล้วงเบอร์ล้วงบัตรอะไรกัน เอาบายมุขมาล่อ ล่อให้คนทำบุญกัน แล้วคนทำบุญกันเพื่อผลตอบแทน ถ้าเพื่อผลตอบแทนมันเหมือนการคาคหมาย มันก็เป็นเรื่องของกิเลสหมด

แต่ถ้าเราทำบุญของเรา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกอย่างนี้ เวลาทำบุญด้วยความบริสุทธิ์เหมือนทิ้งแหว เรามีอะไรก็โยนแหว ทานของเราทิ้งลงไป ในแหว นั่นคือบุญที่สะอาดบริสุทธิ์มาก ปฏิภาณ ๖ ผู้ให้ก็ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ตั้งใจให้ เจตนาตั้งใจให้ ขณะให้แล้วเห็นไหม ผู้รับก็รับด้วยความบริสุทธิ์ ขณะทีนั้นขณะที่ใช้แล้วมีความสุข ใช้แล้วเห็นไหม นี้จะได้บุญมาก

การทำบุญที่สะอาดบริสุทธิ์เหมือนการโยนทิ้งเหว แต่เราทิ้งกันไม่ได้หรอก ยึกยักยักกัน ไปอยู่อย่างนั้นเห็นใหม่ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะจิตใจมันไปติดข้อง ถ้าจิตใจของคนที่เขาสูงส่ง เขาเสียสละไปแล้วเห็นใหม่ ผู้รับรับมาแล้วเห็นใหม่ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์สาธารณะ อารามมิกะ อารามชน วัดเป็นที่อยู่ของผู้มีศีล

ภิกษุต้องอยู่วัดห้ามอยู่บ้าน ภิกษุไปอยู่บ้านมันผิดนะ บ้านเป็นเรื่องของคฤหัสถ์ พวกครองเรือนเขา เราเป็นพวกของวัด วัดเป็นที่สาธารณะ ที่นี้สาธารณะมันเป็นเหมือนสระน้ำ เหมือนในที่สาธารณะเห็นใหม่ เราก็ต้องรักษาความสะอาด เราต้องรักษาคุณงามความดีไว้ คนจะมาใช้มาพึ่งพาอาศัย มันเป็นการพึ่งพาอาศัย แต่คนที่มาพึ่งพาอาศัยนี้ มันก็ต้องรู้จักกาของวัด ถ้าผู้รักษามีจุดยืนที่ดี ถ้าผู้รักษารักษาไว้ดี สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับสังคมมากเลย

ถ้าผู้รักษาเจอสิ่งที่ไม่ดีเห็นใหม่ ในที่สาธารณะแต่เอาไว้เสพยาเสพติดกัน เอาไว้มั่วสุมกัน มันไม่เป็นที่สาธารณะที่เป็นประโยชน์ ถ้าที่สาธารณะเอาไว้ออกกำลังกาย พอไปแล้วไม่มีอบายมุข ที่นั่นจะเป็นประโยชน์ แล้วในที่สาธารณะนั้นเห็นใหม่ คุณก็ได้ออกกำลังกายแล้วร่างกายเข้มแข็งขึ้นมา

ในการภาวนาไปวัดไปวาก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเข้มแข็งนะ พอจิตมันเข้มแข็งมันจะดูแลเรื่องของเรา ความผิดของเรานี้สำคัญที่สุด ความผิดของคนอื่นไม่สำคัญหรอก ความผิดของเราสำคัญที่สุด เพราะความผิดมันเป็นกิเลส แล้วความผิดมันก็มีตั้งแต่แบบหยาบๆขึ้นมาเห็นใหม่ ความผิดอย่างหยาบ ความผิดอย่างละเอียด

อุเบกขา การที่วางเฉย อุเบกขานั้นก็ยังเป็นความผิด ความผิดเพราะอะไร เพราะอุเบกขานี้เดี๋ยวมันจะเอียงไปทางดีและชั่ว แต่ขณะที่อุเบกขา เรายังรักษาใจให้มันปล่อยวางได้ อันนี้มันก็สุดยอดแล้วนะ แต่ถึงจะสุดยอดเห็นใหม่ เวลาองค์หลวงตาท่านภาวนาไป จิตนี้ว่างหมด ว่างหมดจนคิดว่าเป็นนิพพานนะ แต่พอมันผ่านขึ้นไปนะ ความว่างนี้เหมือนกองจี้ควาย ความว่างที่สะอาดบริสุทธิ์เหมือนกองจี้ควาย เพราะมันเป็นภพ แต่เวลาผ่านไปเห็นใหม่ กองจี้ควาย แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันถูกต้องนะ

ในการประพฤติปฏิบัติ คนบ้า ๕๐๐ จำพวก คนบ้าสิ่งใดก็แสวงหาสิ่งนั้น เราก็บ้านิพพาน เราก็บ้าความจริง ถ้าบ้าความจริงมันก็ต้องแสวงหา การแสวงหานี้เป็นความ

ถูกต้อง ท่านบอกว่าบ้ำอันหนึ่ง ขณะที่เป็นการว่างนี้ นั่นก็เป็นความบ้ำอันหนึ่ง การเร่งความเพียร การทำความเพียรชอบ การวิริยะอุตสาหะ นี่ก็เป็นบ้ำอันหนึ่ง แต่บ้ำที่ถูกต้อง บ้ำที่เป็นมรรค ถ้าเราจะไม่บ้ำในสิ่งใดเลย เราไม่ชวนชวายเป็นสิ่งใดเลย “อันนั้นจะเป็นอรรถกถาญาณุโยค ทำอย่างนั้นจะเป็นความทุกข์”

ก็เราจะเอาความทุกข์แก้ทุกข์ จะเอาความเพียรชอบ จะเอาความจริงจังของเราแก้ทุกข์ ถ้าแก้ทุกข์มันก็ต้องเป็นทุกข์เป็นธรรมดา แล้วเราจะอ่อนแอได้อย่างไร

เราจะบอกว่าความวิริยะอุตสาหะนี้เป็นความผิดพลาดไม่ได้ ความผิดพลาดเห็นใหม่ ถ้ามันผ่านไปแล้วก็คือบ้ำอันหนึ่ง แต่บ้ำอันนี้เราก็ต้องมีความเพียรชอบ ต้องกระทำ ถ้าไม่มีบ้ำอันนี้ ไม่มีมรรคญาณ ไม่มีความจริงใจอันนี้ เราจะเข้าถึงสัจจะความจริงอันนั้นไม่ได้ สัจจะความจริงอันนั้นเห็นใหม่

ในการประพฤติปฏิบัติมันถึงเริ่มตั้งแต่สมถกรรมฐาน ทำความสงบของใจเข้ามา ก่อน ถ้าจิตใจยังไม่สงบขึ้นมา ความคิดมันจะเป็นโลกียปัญญา แต่ขณะที่เป็นโลกียปัญญามันก็เป็นสัจจะความจริงอันหนึ่ง เหมือนมือเราสกปรกมา จะไปหยิบสิ่งใดมันก็ต้องไปติดความสกปรกซะใหม่ มันเป็นความจริงอันหนึ่งซะใหม่ ถ้ามือสกปรกเราก็ต้องล้างมือเราก่อนซะใหม่

ใจมันสกปรก ใจของคนเกิดมาสกปรกหมด ไม่มีใจดวงไหนสะอาด ถ้าสะอาดมันจะไม่มาเกิด ถ้าใจมันสกปรกแล้วไม่ทำความสะอาดมัน ใจนั้นจะเอาไปทำอะไรกัน จะทำอะไรมันก็เป็นโลกียปัญญา มันเป็นปัญญาของกิเลสทั้งนั้น ถ้าเป็นปัญญาของกิเลสทั้งนั้น ถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามา มันจะสงบมาก สงบน้อย หรือว่าถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ใสปัญญาวิมุตติ มันจะไม่สงบมากขนาดไหน มือเรามันเลอะสิ่งใด ถ้าเลอะสิ่งที่แนบแน่น มันเลอะโดยสิ่งที่ติดไม้ติดมือ การล้างการเช็ดมันก็ยาก แต่ถ้ามือเราเลอะฝุ่นเลอะทราย เราล้างที่เดียวมันก็สะอาดได้ง่าย

จิตของคนมันไม่เหมือนกัน จิตของคนที่ยึดมั่นถือมั่น ทำไมเวลาทุกข์ เวลาที่คนเจ็บปวดแสบร้อนในหัวใจ เวลามันทุกข์ขึ้นมาทำไมบางคนมันปล่อยวางได้ง่ายละ บางคนบอกว่าสิ่งนี้เป็นของเล็กน้อย จะไปทุกข์ทำไม แต่อีกคนที่มันยึดมั่น มันบอกว่าเป็นสิ่งที่ใหญ่โตมาก สิ่งที่น่าหนักหนามาก มันจะละได้ยาก แต่ถ้าคนที่ปล่อยวางได้เห็นใหม่

เห็นไหม จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ในเมื่อจริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน การกระทำถึงต้องไม่เหมือนกัน ถ้ามันล้างแล้ว มือสะอาดขึ้นมาได้ง่าย มันก็วิปัสสนาได้ง่าย มันก็เป็นไปง่าย ถ้าคนมันล้างแล้ว มือมันยังสกปรกอยู่ไปหยิบสิ่งใดมันยังสกปรกอยู่ ก็ต้องเร่งความเพียรเข้าไป การทำความเพียรเข้าไปก็ทำสมถกรรมฐาน ต้องมีสมณะ มีจุดยืนก่อน

จิตตภาวนา ถ้าไม่เอาจิตของเราภาวนา ไม่เอาโลกียปัญญาออกวิปัสสนา มันไม่ใช่จิตตภาวนา มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันอาศัยมือสกปรกนั้นเที่ยวหยิบสิ่งต่างๆ ไปแล้วมันถือว่าสิ่งนั้นเป็นของมัน ทั้งๆ ที่มีมือสกปรกมันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นปัญญาของกิเลส มันเป็นกิเลสเห็นไหม

เขาบอกว่า “สมถกรรมฐานนี้ไม่มีประโยชน์ พุทฺโธนี้ติดสมาธิ สมาธินี้ไม่มีประโยชน์”

สมาธินี้คือตัวทำให้มือสะอาด มือสะอาดจะทำสิ่งใดก็เป็นประโยชน์ มือสกปรกใจสกปรกทำสิ่งใดก็เป็นโทษ เพราะมันสกปรกที่ใจ ใจเป็นคนกระทำเห็นไหม นี่มันถึงต้องมีสมถกรรมฐาน เพื่อเป็นสัจจะของเราขึ้นมาเห็นไหม

การปฏิบัติมันต้องเป็นขั้นเป็นตอน แล้วมันยังซับซ้อนเป็นขั้นๆ ขึ้นไป มีความสงบของใจแล้วออกวิปัสสนา ต่ทั้งคปทาน คือ การปล่อยวางชั่วคราว สมุจเฉทปทาน คือการปล่อยวางที่แท้จริง การปล่อยวางที่แท้จริงคือการปล่อยกิเลสขาดออกไปอย่างแท้จริง พอปล่อยกิเลสที่แท้จริง มรรค ๔ ผล ๔ ก็ขยับเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะนะ

การทำทานเป็นความทุกข์อันหนึ่ง เป็นความตระหนี่ถี่เหนียว เราต้องต่อสู้กับความรู้จักของเราอันหนึ่ง

แต่การประพฤติปฏิบัติมันยิ่งกว่านั้น มันต้องทำความรู้จักอันนี้ให้สงบ ให้มันเป็นมือที่สะอาดขึ้นมา แล้วพอมันเกิดปัญญาก็จะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่เกิดจากสังขธรรม ไม่ใช่ปัญญาที่เกิดจากความรู้จักของเรา ถ้าเกิดจากความรู้จักของเรามันคือตรรกะ มันเป็นปรัชญา มันจะแก้กิเลสได้ไหม ไม่ได้หรอก มันมาจากมือที่สกปรก

เพราะมือสกปรก ใจมันสกปรก สกปรกคือมันไม่รู้จริง มันเป็นอวิชชา แล้วความคิดที่ออกมาจากมัน แล้วจะเอาไปทำลายมัน มันจะเป็นไปได้อย่างไร มันถึงต้องให้มือสะอาดก่อน ถ้าจะทำให้มือสะอาดต้องทำอะไร แต่เราไปปฏิเสธเสียก่อนไง เราปฏิเสธเพราะเราไม่รู้

เราปฏิเสธสิ่งที่เป็นการทำความสงบของใจ เหมือนที่เขาปฏิเสธกันเห็นใหม่ ทำไม่ต้องไปวัด ทำบุญที่ไหนก็ได้ ใจทำบุญที่ไหนก็ได้ เราควรอยู่ในห้องพักของเรา เราควรนั่งภาวนาเห็นใหม่ มีทาน มีศีล มีภาวนา ภาวนานี้สุดยอดเลย แต่เราทำได้จริงไหม ตั้งใจทำจริงไหม แต่ถ้าเราไปวัดไปวานี้มันเหมือนไปโรงพยาบาลไปตรวจร่างกายไปอะไรนี่ ไปวัดไปวานี้มันเป็นสถานที่ไง มันเป็นสัปปายะ มันทำให้เรามีความตั้งใจ มีความตั้งใจ มีความศรัทธา มีการต่างๆขึ้นไป แล้วถ้าเกิดมีปัญหาขึ้นมา ในโรงพยาบาลนั้นก็ยังมีหมอ

ถ้าภาวนาขึ้นมาเห็นใหม่ ถ้าภาวนาอยู่ที่บ้าน “เดี๋ยวจะเป็นอย่างนั้น เดี่ยวจะเป็นอย่างนี้” วิตกวิจารณ์ไปหมดเลย แต่เวลาไปอยู่วัดละ ครูบาอาจารย์ท่านนั่งอยู่ที่นั่นแล้วเราพร้อมหรือยัง เรามีปัญหาขึ้นไปหาท่านใหม่ จะไปหาหมอร่างกายเราเจ็บไข้ได้ป่วยหรือยัง หาโรคให้เจอสิ แล้วหมอจะรักษาจะวินิจฉัยให้ แต่นี่เราหาไม่เจอ เราหาโรคของเราไม่ได้ เราก็อ้วไม่จำเป็น ไม่จำเป็นเพราะคนๆ นั้นยังไม่เคยทุกข์

คูสิ อย่างเรานี้แสวงหาบุญกุศลเพราะอะไร เพราะเราเข้าใจใจใหม่ เราเข้าใจว่าอะไรเป็นบุญอะไรเป็นบาป เราก็อ้วแสวงหาของเรา แต่ของเขานะ บอกว่า “เฉยๆ นี่เป็นบุญนะ” อุเบกขาใจ พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง อยู่บ้านฉันก็มีความสุข ทุกคนจะบอกว่าเราเป็นคนดีแล้วจะต้องไปวัดทำไม ความดีอย่างนี้นะ โทษนะ สัตว์เดรัจฉานมันก็ดูแลรักษาลูกมันนะ สัตว์เดรัจฉานมันรักลูกมันมาก สัตว์เดรัจฉานนี้มันก็ดีแล้ว แต่สัตว์เดรัจฉานเขาเห็นคนเขาอิจฉาคนมาก อิจฉาคนเพราะอะไร เพราะคนมีสิทธิที่จะทำคุณงามความดีได้มากกว่านั้น คูสิ สัตว์เดรัจฉานมีร่างกายที่ไปในท่านอนขวางโลกไปจะเข้าถึงนิพพานไม่ได้ แต่สัตว์เดรัจฉานมันก็ทำคุณงามความดีของมันได้ ท้าวโฆษกะคือสุนัขที่ไปเกิดเป็นเทวดา เขาก็ทำบุญกุศลของเขาได้แต่เขาไม่มีสมอง เขาไม่มีภาวะที่จะทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้

แต่มนุษย์ทำได้ มนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม ทำได้ เพราะอะไร เพราะมันตั้งไป กับบนโลก ไม่ขวางไปกับโลกเห็นใหม่ ลัทธิเดรัจฉานเขาเห็นการเกิดเป็นภพมนุษย์ สิ่ง ที่เกิดมานี้บุญพาเกิด แค่เกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ มนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์แต่ เราเกิดแล้วเราจะใช้สมบัติของเราไปทางไหน ถ้าเราใช้สมบัติในทางโลก เราก็อยู่กับ โลกไป อยู่กับโลกนะแล้วเกิดมาในพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาชี้ให้เห็นถึงการสิ้นสุด แห่งทุกข์ ถ้าเรามีปัญญาขึ้นมาเห็นใหม่

“เดี๋ยวนี้ฉันเป็นคนดีแล้ว พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวางก็วางแล้ว” มันก็วางแบบ จี๋ลอยน้ำ วางแบบเรือไร้หางเสือ วางแบบนั้นเห็นใหม่ วางแล้วเดี๋ยวมันก็เป็นดีหรือชั่ว วางอย่างนั้นมันวางไม่ถูก วางเพราะไม่มีเหตุมีผล แต่การวิปัสสนามันจะวางของมัน ต่อเมื่อมันรู้จริง แล้วต้องมือสะอาดด้วย ถ้ามือมันสกปรกมันวางไม่ได้ มือมันสกปรก มันก็ล้งเล่งสยตั้งแต่เริ่มต้นคิดแล้ว

เริ่มต้นที่ว่าเรามีปัญญา เรารู้ธรรมะ เรารู้กันทุกคน แล้วปล่อยกิเลสได้สักตัวใหม่ รู้หมดนะสิ่งไหนดีสิ่งไหนชั่ว ทุกคนรู้หมดโดยสำนึกก็รู้ แต่ก็ยังทำผิดกัน รู้ๆ อยู่นี้ ทำ ทั้งรู้ๆ นี้ เพราะอะไร เพราะมันหักห้ามใจไม่ได้ แต่ถ้ามันมีสติ มือมันสะอาดนะ มันรู้ๆ อยู่มีสติของมันนะ มันยับยั้งได้ มันช่วยตัวมันเองได้ ใช้ปัญญาได้ วิปัสสนาได้จนถึง ที่สุด มันเห็นเลยนะตั้งแขนขาต กิเลสขาดออกไปจากใจ สัจจะความจริงเป็นอย่างนี้ แล้วกิเลสมันขาดออกไปจากใจ มันขาดด้วยวิธีการใด มันขาดอย่างไร ขาดก็ขึ้น ขาด อย่งไร

นี่ไง อาจารย์ของเราจะบอกเราได้ ชมมสากัจฉา เอตมมคฺลมุตตมํ การปฏิบัติ การศึกษาเล่าเรียนมันทันกันได้ อานาจวาสนาเห็นใหม่ บางทีลูกศิษย์ทำได้สูงส่งกว่า อาจารย์อีก แล้วลูกศิษย์ไปแก้อาจารย์ก็มี ในตำรานะ

เราเองถ้าทำได้ตามสัจจะความจริง อันนี้จะมีประโยชน์มาก ถ้าไม่ทุกข์เราจะไม่ เห็นประโยชน์ของศาสนา เวลาทุกข์ขึ้นมา ก็รู้ว่า ทุกข์มาก ศาสนาเป็นที่ระบาย ศาสนาเป็นการเปิดออก ในเรื่องของทาน อามิส เปิดให้น้ำมันไหลเวียน แต่ในการ ประพฤติปฏิบัตินะ ต้องถอนมัน ทำลายมัน ชักมันขึ้นมาให้หมด ถึงสัจธรรมอันนี้ แล้ว ลีทชนี่มีทุกคนเพราะเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นญาติธรรม เกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม เรานี้มี

ปากมีท้อง มีสุขมีทุกข์เท่ากัน สัจธรรมอันเดียวกัน ถ้าถึงที่สุดแล้วเราจะแก้ไขได้ โดย
สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไงเกิดเป็นมนุษย์ แล้วได้พบพระพุทธศาสนา นี่ประเสริฐที่สุด เราคบมิตรดี
มิตรคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะพา
เราพ้นจากทุกข์ แล้วเราก็เกิดมาในถึงพุทธกาลเห็นใหม่ พระธรรมวินัยเป็นศาสดาของ
เรา ถ้ามีธรรมวินัยเห็นใหม่ คบพระพุทธเจ้า คบสัจธรรม ต้องพยายามสร้างขึ้นมาก
ขึ้นมาให้เป็นประโยชน์ นี่ไปวัดไปวา ก็ไปเพื่ออย่างนี้ ไปวัดไปวาไปเพื่อวัดใจ เด็กก็มา
วัดมาวาเพื่อความชุ่มชื่นของมัน ได้เล่นของมัน มันก็เป็นความเห็นเด็กๆ พอเป็นผู้ใหญ่
ขึ้นมา ก็เพื่อให้จิตใจรื่นเริงอาหาญ ผู้ที่อยู่วัดก็ให้มีจุดยืน แล้วทำของเราให้เป็น
ประโยชน์กับเรา เอวัง